

[Forside](#) / [Uttalelser](#)

/ Krav til dokumentasjon for attest om at ekteskapsvilkårene er oppfylt

Krav til dokumentasjon for attest om at ekteskapsvilkårene er oppfylt

3.12.2024 (2024/3122)

Salen gjelder Statsforvalterens avslag på utstedelse av prøvingsattest, som man må ha for å kunne gifte seg. Prøvingsattesten skal bekrefte at det ikke er noe til hinder for at ekteskapet blir inngått. For å få prøvingsattest må utenlandske statsborgere som ikke er fast bosatt i Norge, blant annet innhente dokumentasjon fra hjemlandet, jf. ekteskapsloven § 7 bokstav h. Spørsmålet i saken var om klageren kunne anses «fast bosatt i Norge» slik at hun ikke var nødt til å innhente dokumentasjon fra hjemlandet.

Statsforvalteren mente klageren ikke kunne anses fast bosatt i Norge fordi hun ikke hadde fremlagt varig oppholdsbevis eller oppholdskort. Etter Sivilombudets syn kan det ikke oppstilles et slikt dokumentasjonskrav. Klageren måtte også kunne dokumentere fast bosettelse på andre måter.

Sakens bakgrunn

(1) A (heretter klageren) skulle gifte seg, og søkte tidlig i 2024 om attest for at ekteskapsvilkårene var oppfylt (prøvingsattest) etter nærmere bestemmelser i

ekteskapsloven kapittel 2. Klageren er statsborger i et annet EØS-land, og hadde ifølge klagen bodd i Norge siden 2008.

(2) Skatteetaten avsto i vedtak 15. mars 2024 å utstede prøvingsattesten fordi klageren ikke ble ansett å være fast bosatt i Norge, og heller ikke hadde fremlagt ekteskapsattest fra sitt hjemland, jf. ekteskapsloven § 7 bokstav h. For å bli ansett som fast bosatt i Norge mente Skatteetaten at klageren måtte fremlegge varig oppholdsbevis eller oppholdskort. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus stadfestet 3. juni 2024 vedtaket med samme begrunnelse. Avslaget førte til at klageren ikke fikk giftet seg til planlagt tidspunkt.

(3) A klagde hit 8. juni 2024. I klagen ble det gjort gjeldende at fremleggelse av varig oppholdsbevis eller oppholdskort ikke kunne oppstilles som et krav for at fast bosettelse i Norge skulle anses dokumentert etter ekteskapsloven § 7 bokstav h.

Våre undersøkelser

(4) Vi fant grunn til å stille spørsmål ved om kravene som ble stilt til dokumentasjon for at klageren skulle anses fast bosatt i Norge, var i samsvar med reglene om utstedelse av prøvingsattest. Undersøkelsesbrevet ble rettet til Barne- og familiedepartementet siden de er det ansvarlige departementet for ekteskapsloven med forskrift og tilhørende rundskriv.

(5) Som vi kommer tilbake til, anses den som har varig oppholdsrett for å være fast bosatt i Norge. Vi stilte spørsmål om hvorfor det står i rundskrivet at Skatteetaten og Statsforvalteren ikke selv skal foreta en vurdering av om vilkårene for varig oppholdsrett er oppfylt.

(6) I svaret hit skrev departementet at de så at rundskrivet var egnet til å misforstås. Poenget i rundskrivet er at Skatteetaten og Statsforvalteren skal legge til grunn at en person er fast bosatt i Norge dersom vedkommende legger fram varig oppholdsbevis eller oppholdskort, uten å overprøve utlendingsmyndighetens vurdering. Dersom vedkommende ikke har oppholdsbevis eller oppholdskort, vil Skatteetaten og Statsforvalteren foreta en skjønnsmessig helhetsvurdering av om vilkårene for å anses fast bosatt er oppfylt.

(7) På bakgrunn av henvendelsen herfra ville departementet be Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet om å klargjøre dagens rettstilstand i rundskrivet og vurdere om det er behov for å gjøre endringer i forskriften.

(8) Klageren kom med merknader til departementets svar på vårt undersøkelsesbrev. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus kom ikke med merknader.

Sivilombudets syn på saken

(9) Spørsmålet i saken er om klageren måtte fremlegge varig oppholdsbevis eller oppholdskort for å kunne anses «fast bosatt i Norge», jf. ekteskapsloven § 7 bokstav h.

Rettslige utgangspunkter

(10) Et vilkår for å inngå ekteskap er at det foreligger gyldig prøvingsattest etter reglene i ekteskapsloven kapittel 2. Attesten skal bekrefte at det ikke er noe til hinder for at ekteskapet blir inngått. Ekteskapsloven § 7 oppstiller krav til bevis som de som skal gifte seg må fremskaffe.

(11) En utenlandsk statsborger som «ikke er fast bosatt i Norge», må fremlegge dokumentasjon fra myndighetene i sitt hjemland på at det ikke er noe til hinder for at vedkommende inngår ekteskap i Norge, jf. ekteskapsloven § 7 bokstav h. Hva som skal til for å anses fast bosatt i Norge, er nærmere regulert i forskrift om prøving av ekteskapsvilkår (FOR-1992-11-05-979). Barne- og familiedepartementets rundskriv Q-2020-18 beskriver hvordan ekteskapsloven § 7 bokstav h med forskrift skal forstås og praktiseres.

(12) Etter § 1 i forskriften vil den som har permanent oppholdstillatelse, anses å være fast bosatt i Norge. Personer som ikke enda har fått permanent oppholdstillatelse, men har midlertidig oppholdstillatelse, kan anses å være fast bosatt etter en konkret vurdering, jf. forskriften § 2.

(13) Allmenne regler om oppholdstillatelse finnes i utlendingsloven kapittel 7. Retten til midlertidig eller permanent oppholdstillatelse etter disse bestemmelsene, avgjøres av utlendingsmyndighetene etter søknad.

(14) Utlendingsloven kapittel 13 inneholder særlige regler om oppholdsrett på bakgrunn av EØS-retten. Retten til varig opphold etter utlendingsloven § 115 inntreffer når EØS-borgeren har hatt sammenhengende lovlig opphold i Norge i fem år etter utlendingsloven §§ 112 og 113. Retten inntreffer automatisk, uten at det er nødvendig å søke.

(15) Forskriften knytter vurderingen av fast bosettelse i Norge til om vedkommende har eller kan få «permanent oppholdstillatelse». Etter sin ordlyd synes bestemmelsene å sikte til utlendingslovens allmenne regler om oppholdstillatelse i kapittel 7. Av rundskrivet følger det imidlertid at personer med varig oppholdsrett etter utlendingsloven kapittel 13 skal anses fast bosatt i Norge, jf. en analogisk tolkning av forskriften § 1.

(16) I hvilken utstrekning § 2 i forskriften kan anvendes analogisk, tar ikke ombudet stilling til i uttalelsen her.

Kravene til dokumentasjon av fast bosettelse i Norge

(17) Det følger av utlendingsloven § 119 første og annet ledd at den som har varig oppholdsrett etter utlendingsloven §§ 115 og 116, har rett på varig oppholdsbevis eller oppholdskort ved søknad. Oppholdsbevis og oppholdskort gjør det blant annet enklere å dokumentere lovlig varig opphold, uten at det har betydning for selve retten til opphold.

(18) Skatteetaten og Statsforvalteren mente klageren ikke hadde dokumentert fast bosettelse i Norge fordi hun ikke hadde lagt fram varig oppholdsbevis eller oppholdskort. I avslagene ble det vist til rundskrivet, som i pkt. 2.1.1 annet og tredje avsnitt sier:

«[...] Det understrekes at det må fremlegges varig oppholdsbevis eller varig oppholdskort, jf. utlendingsloven § 119, som dokumentasjon på at vedkommende har varig oppholdsrett.

Prøvingsmyndigheten skal ikke selv foreta en vurdering av om personen oppfyller kravene til varig oppholdsrett eller ikke.»

(19) Det er nærliggende å forstå rundskrivet slik at det gjelder et krav om varig oppholdsbevis eller oppholdskort for at vedkommende skal anses fast bosatt i Norge på grunnlag av rett til varig opphold etter reglene i utlendingsloven kapittel 13.

(20) I svaret på vår undersøkelse svarte imidlertid departementet at det etter dagens praksis kan fremlegges annen dokumentasjon enn varig oppholdsbevis eller oppholdskort for å bevise varig oppholdsrett i Norge. Prøvingsmyndigheten vil i så fall foreta en skjønnsmessig helhetsvurdering av om kravet er oppfylt. Departementet mener altså at det ikke gjelder et krav om fremleggelse av varig oppholdskort eller oppholdsbevis.

(21) Ombudet er enig med departementet i at det ikke kan oppstilles et krav om fremleggelse av varig oppholdsbevis eller oppholdskort for å dokumentere fast bosettelse ved varig oppholdsrett etter utlendingsloven kapittel 13. Retten til varig opphold gjelder som nevnt uavhengig av om oppholdsbevis eller oppholdskort er utstedt. Vår uttalelse i sak SOM-2021-281 taler i samme retning. Skatteetaten og Statsforvalteren må selv ta stilling til om den som skal gifte seg, har rett til varig opphold.

(22) Det var derfor feil av Skatteetaten og Statsforvalteren å stille krav om at klageren måtte fremlegge varig oppholdsbevis eller oppholdskort.

(23) Skatteetaten og Statsforvalterens vedtak i saken er ikke i samsvar med departementets beskrivelse av hva som er dagens praksis. Som nevnt har departementet bedt Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet om å klargjøre dagens rettstilstand i rundskrivet og vurdere om det er behov for å gjøre endringer i forskriften. Ombudet er enig i at det er behov for en gjennomgang og en klargjøring av forskriften og rundskrivet.

Konklusjon

(24) Sivilombudet er kommet til at det ikke gjelder et krav om fremleggelse av varig oppholdsbevis eller oppholdskort for å dokumentere fast bosettelse, jf. ekteskapsloven § 7 bokstav h, ved varig oppholdsrett etter utlendingsloven kapittel 13. Den som skal gifte seg, kan bevise rett til varig opphold på andre måter.

(25) Siden saken ikke lenger har aktualitet for klageren, gir ikke uttalelsen her grunn til videre oppfølging fra Statsforvalteren. Ombudet er positiv til at departementet har bedt Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet om å klargjøre dagens rettstilstand i rundskrivet og vurdere om det er behov for å gjøre endringer i forskriften.

3.12.2024 (2024/3122)